

Artikel af Lise Reinholdt

Det første besøgssted på vores tur var det mindre øko-samfund Vindhøj, der ligger i udkanten af landsbyen Stensby på det sydlige Sjælland, tæt ved Farø-broen.

Her købte en gruppe ildsjæle i 2016 en gammel gård med tilhørende nedlagt landbrug. Gården havde tidligere fungeret som kollektiv og var temmelig nedslidt og forsømt. Nu startede arbejdet med at få ændret lokalplanen, så der kunne bygges på landbrugsjorden. Det tog tid og samtidig var der mange usikkerheder og spørgsmål fra naboer, der frygtede, hvad bofællesskabet kunne medføre af aktiviteter. Men alt faldt efterhånden på plads.

Jeppe tager imod os. Han er i fuld gang med at bygge sit eget hus, men tager sig tid til en pause. På den smukke, let kuperede naturgrund er der udstykket syv byggegrunde, hvoraf der er huse eller byggerier på de seks, og en enkelt byggegrund venter på at blive solgt. Hvert hus har et byggefelt på 300 m² og et fællesareal på 450 m², så der er god plads mellem husene. I alt bor her 11 voksne og 7 børn.

Lykkes og Andreas hus

Det første hus vi besøger er Lykkes og Andreas' runde, lyserøde halmballehus, der lyser så smukt i solskinnet på baggrunden af høje, gamle træer. Det er Lykke, der har været hovedarkitekt/designer på huset. Sune og Caroline fra Glarbo & White Byg Aps har hjulpet med tømrerarbejde og rådgivning. Huset har kostet 2,5 mill. kr. at bygge incl. køb af grund og byggemodning.

Den bærende konstruktion er rundtømmer af rødgran, som de selv har fældet lokalt. Isoleringen er 50 cm brede halmballer. Udvendigt er væggene pudset med ler, derefter kalk og afslutningsvis malet med silikatmaling i den lyserøde farve. De indvendige vægge er pudset med ler - ikke andet. Det er Tahir, der har stået for pudsearbejdet.

Foto: Synlig konstruktion i rundtømmer af midtersøjle og etageadskillelse.

Foto: Halmhuset med det runde centrale køkken-alrum, med keramikværksted til højre og værelsesafsnit til venstre.

Husets kerne er det hyggelige køkken-alrum med et charmerende loft af rundtømmer, der mødes i en stjerne, og herfra er også åben adgang til en loftsetage, der står i forbindelse med alrummet. Noget, der også gør rummet så charmerende, er de gamle genbrugs-vinduer med mange små ruder.

Huset er 145 m2 stort og dertil kommer loftsetagen over køkken-alrummet. Opvarmningen klares af en ovn med tilhørende gris. "Vi har ikke noget fælles varmeanlæg", forklarer Andreas. "Det hele gik så stærkt, da vi først havde fået lov at bygge. Vi ville bare igang, så det blev individuelle varmeløsninger - og det var sikkert dumt."

Foto: Kik fra stuekrog til køkken-alrum gennem staldvindue.

Foto: Spisestue med kik til soveniche og entré.

Foto: Synlig tagkonstruktion.

Trappe til 1. sal foran midterstolpen.

Foto: Lykkes og Andreas' køkken-alrum med de smukke genbrugsvinduer står i åben forbindelse til overetagen.

Jacobs og Pernilles hus

Nabohuset er næsten færdigbygget, Jacob er i gang med det sidste. Det er et aflangt hus på 232 m², inclusive en halv l. sal. Huset står på skruefundament, bestående af 42 skruer, der bærer et kraftigt limtræsfundament. De længste skruer i fundamentet går 4,5 m ned i jorden. Prøveboringen viste, at det var nødvendigt på grund af jordbundsforholdene.

Husets bærende konstruktion er træ i en kombination af l-profiler og spærtræ. Isoleringen er 36 cm indblæst træfiber. Indvendig er huset beklædt med 15 mm stabiliserende træfiber-plader (Living Board), der også virker som dampbremse. Pladerne er beslået med spredte tagrør og afsluttet med 2-3 cm lerpuds. Udvendig er huset beklædt med ubehandlede brædder af thuja.

Jacob startede på byggeriet for tre år siden, så det har været en lang proces. Prisen incl. grund og byggemodning er ca. 3 mill. kr. "Skruefundamentet har været dyrt" medgiver Jacob, "men til gengæld er det en fordel i CO₂-beregningen".

Foto: øverst th: Værelse med ufærdig indvendig beklædning. Man ser Living Board plader med tapeede samlinger. Væggen skal senere beslås med tagrør og lerpuds.

Fotos th. og tv.: Køkken-almrum i åben forbindelse med den ufærdige overetage. Foto herunder: Overetagen danner en overdækket terrasse foran køkken-almrummet.

Jeppes og Evas hus

Jeppes startede på byggeriet for 2,5 år siden, og er nu ved det sidste. Huset består af to sammenbyggede dele, som Jeppe kalder "Det store hus" og "Det lille hus". Det fremgår tydeligt på fotografiet nederst på siden.

Den bærende konstruktion i "Det store hus" er halmelementer fra firmaet EcoCocon.

"Det var helt fantastisk" fortæller Jeppe. "De færdige elementer kom på lastbiler, og i løbet af to dage var hele råhuset i to etager rejst.

Firmaet havde også sørget for alle statiske beregninger, så alt var i orden. Det var en kæmpehjælp at komme i gang på den måde". Alt i alt kostede det 400.000 kr.

"Det lille hus" er bygget senere og konstrueret med træskeletvægge og indblæst træfiberisolering.

Gulvene i husets underetage er lergulve med gulvvarme, og det har givet en del udfordringer, fortalte Jeppe. Blandt andet havde de købt for rundkornet sand, og det gav revner i toplaget.

I den øverste etage har de indlagt "gulvvarme" i væggene.

Husets indvendige vægge er pudset med ler, og den udvendige beklædning er af thuja-træ, som er fældet og savet lokalt.

Fotos: Fra køkken-almrum nederst fører trappen op til stueafdelingen.

Foto: Der er gjort forberedelser til orangeri i facade og fundament i forgrunden af huset.

Foto: Lerpudsede vægge i børneværelset

Udvendigt måler huset 206 m², og de tykke udvendige vægge fylder i alt 60 m². Huset opvarmes med varmepumper.

Byggeprisen incl. køb af grund og byggemodning er 2 mill. kr.

Ja, huset er snart færdigt og familien trives der, men i Jeppe's hoved summer også planer om et tilbygget orangeri, så der går nok lang tid, før værktøjet kan pakkes helt væk.

Pilerensningsanlægget

Bebyggelsen har et stort fælles pilerensningsanlæg, hvor en trediedel af pilen høstes hvert år. Anlægget er et 2. generations rensningsanlæg.

Det er lidt atypisk på den måde at alt "kloak-affald" - altså både det grå og det sorte spildevand - bliver kværnet og pumpet ind i anlæggets meget store membranforede kammer. Her omsætter mikroorganismer det biologiske materiale til nemt optagelige næringsstoffer, som pilen optager, samtidig med at den optager store mængder vand. Denne proces foregår meget langsomt om vinteren, og derfor har anlægget skullet være stort, så det kan opmagasinere store mængder af spildevand.

Foto: Jeppe tv. fortæller om pilerensningsanlægget.

"Anlægget har kun været i brug et lille år, så det er for tidligt at konkludere noget" siger Jeppe, "Men vi håber, at det fungerer lige så godt som firmaet (der nu er gået konkurs) har stillet os i udsigt - og rensr spildevandet endnu bedre end kommunen."

Dagligliv og fremtidsplaner

Solen skinner, det summer af aktivitet. Der er grønne buske og planter i det nye øko-samfund. De har skaffet sig af med sommerens græssende får, så lige nu er hønsene de eneste dyr. En stor fælles køkkenhave er ved at blive anlagt, og man spiser sammen et par gange om måneden.

Jeppe fortæller, at Stensby heldigvis er en rigtig aktiv landsby. Der sker en masse, og forholdet til naboerne er godt. "Vi vil gerne byde ind, og være en del af det aktive miljø," siger han. "I foråret holdt vi en frø-byttedag og et forårsmarked, hvor hele landsbyen deltog - ligesom de gjorde til vores sommerfest. Det vil helt sikkert udvikle sig!"

Snakken falder på det fælleshus, de savner og gerne vil have engang. Og hvad skal den gamle gård "Vindhøj" bruges til på længere sigt? Den er ret forfalden og bruges lige nu til opmagasinering og værksted. "Det vil koste en formue at renovere den og gøre den egnet til boliger eller fælleshus", siger Jeppe, "Selv om det måske nok var det rigtigste. Måske lander vi på en mellem-løsning. Det vil fremtiden vise, der er mange muligheder!"